

8.
SINIF

İNKILAP TARİHİ AKILLI DEFTER

6.ÜNİTE

DEFTERİM

Bilgi ŞENTÜRK

Atatürk, uluslararası ilişkilerde Türkiye'nin bağımsızlığına ve toprak bütünlüğüne saygı duyan devletlerle iyi ilişkiler kurmaya önem vermiştir. Atatürk'ün takip ettiği dış politikanın dayandığı temel ilke ve esaslar aşağıdaki gibidir:

Tam bağımsızlık	Bir ülkenin tam bağımsız olabilmesi için siyasi, askerî, ekonomik vb. alanlarda kendi iradesiyle ve kendi menfaatlerine göre hareket edebilmesi gerekir.
Gerçekçilik	Atatürk, dış politikada gerçekleşmeyecek hayaller peşinde koşmak yerine mevcut şartların gereklerine göre hareket etmenin önemine inanmıştır.
Akılcılık	Akılcılık, geçmişin sorunlarına saplanıp kalmak yerine mevcut şartları değerlendirerek geleceğe yönelik kararlar almaktır.
Mütekabiliyet	Türkiye kendisine dostça yaklaşan ülkelerle iyi ilişkiler geliştirmiş ancak düşmanca tavır sergileyen ülkelere gerekli karşılığı vermekten çekinmemiştir. (karşılıklı anlamına gelir)
Barış	Ülkeler arası ilişkilerde diplomatik dostane bir ilişki tercih edilmiş, dünya barışı ve huzuru korunmak istenmiştir.
Milli menfaatleri esas alma	Ülke menfaatlerinin gerektirdiği şekilde hareket etmek, Atatürk'ün dış politikadaki temel ilkelerinden biri olmuştur.

ETKİNLİK -37

Aşağıda, Türk dış politikasının temel ilkeleri ile Atatürk'ün bu ilkeleri tanımlayan sözleri verilmiştir. İlgili ilkeleri boşluklara yazınız.

- ❖ "Akıl, mantık ve zekâ ile hareket etmek bizim en belirgin özelliğimizdir."
- ❖ "Şüphesiz, hukukumuz, şeref ve değerimize saygı gösterildikçe karşılıklı saygıda asla kusur etmeyeceğiz."
- ❖ "Türk'ün saygınlığı, onuru ve yeteneği çok yüksek ve büyüktür. Bir millet esir yaşamaktansa yok olsun daha iyidir."
- ❖ "Erişilemeyecek hayali emeller peşinde milleti uğraştırmamak ve zarara uğratmamak..."

Atatürk Dönemi'nde Türkiye dış politikada, önce Lozan Antlaşması ile ilgili sorunların çözümüne odaklanmış, daha sonra da yeni bir dünya savaşı tehlikesine karşı ülke güvenliğini sağlamaya yönelik çalışmalar yapmıştır.

1-Yabancı Okullar Sorunu

- Avrupalı devletler kapitülasyonlar aracılığıyla Osmanlı Devleti'nde pek çok farklı okullar açmışlar ve çeşitli haklara sahip olmuşlardı.
- 3 Mart 1924 tarihinde Tevhidi-Tedrisat Kanunu'nun çıkarılmasıyla tüm okullar Millî Eğitim Bakanlığına bağlanmıştı.

⊙ Kavratan Soru

Yabancı devletlerin Türkiye'nin iç işlerine karıştırılmaması, Türk dış politikasının dayandığı temel ilkelerden hangisiyle ilgilidir?

(52)

2-Dış borçlar sorunu

- Lozan Barış Antlaşması'nda Osmanlı borçları; Türkiye ile Osmanlı Devleti'nden Trablusgarp Savaşı ve sonrasında toprak alan on dört devlet arasında -ortalama gelir oranlarına göre- bölüşülecek ve yirmi yıl içinde ödenecektir.
- Türkiye'den alacağı en fazla devlet olan Fransa, borçların altın olarak ödenmesini istedi.
- Türkiye ise borçların kağıt para olarak ve Fransız frangı şeklinde ödenmesini kabul ettirdi.

⊙ Kavratan Soru

Borçlardan en fazla pay hangi ülkeye verilmiştir? Bunun sebebi nedir?

(53)

Osmanlı Borçlarının Ülkelere Dağılımı (13.06.1928, Paris)

Ülkeler	Borç Tutarı (Lira)	Ülkeler	Borç Tutarı (Lira)
Türkiye	84.597.495	Hicaz	1.499.518
İtalya	243.000	Arnavutluk	1.633.233
Bulgaristan	1.776.354	Yunanistan	11.054.534
Yugoslavya	5.435.597	Suriye-Lübnan	11.108.858
Filistin	3.284.429	Yemen	1.182.104
Irak	6.772.142	Diğer	1.017.626
Toplam		129.605.090	

“

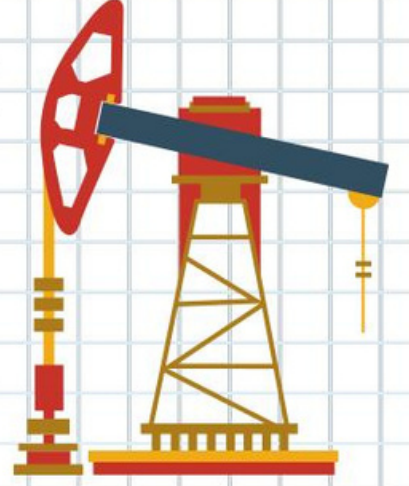
**BİLGİ HOCA
NOTU**

Türkiye borçların anaparasını 1954'e, faizlerini ise 1984'e kadar ödedi.

”

3-Musul sorunu (1926)

- Misak-ı Millî sınırları içerisinde yer alan Musul, Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan sonra, uluslararası hukuka aykırı bir şekilde İngilizler tarafından işgal edilmişti.
- Lozan Konferansında ise Musul sorunu, Türkiye ile İngiltere arasında, 9 ay içinde yapılacak ikili görüşmelerle karara bağlanacağı belirtildi.
- İkili görüşmeler sırasında bir çözüm sağlanamamış ve durum Milletler Cemiyetine götürüldü.
- Şeyh Said İsyanı'ndan dolayı dış politikada etkili olamayan Türkiye Ankara Antlaşması'nı imzalamak zorunda kalmıştır.

Ankara Antlaşması (1926)

- Türkiye ile İngiltere arasında yapıldı.
- Musul, İngiliz mandasındaki Irak'a verildi.
- Musul'un petrol gelirlerinin % 10'u yirmi beş yıllığına Türkiye'ye verildi.
- Türkiye beş yüz bin İngiliz sterlini karşılığı bu hakından vazgeçti.

“

**BİLGİ HOCA
NOTU**

Musul'un kaybıyla Misak-ı Milli'den taviz verildi.

”

🎯 Kavratın Soru

Musul meselesinin Milletler Cemiyeti'ne götürülme sebebi nedir?

(54)

- Nüfus mübadelesi Yunanistan'la aramızda sorun olmuştur. Lozan Antlaşması'na göre İstanbul Rumlarıyla Batı Trakya Türkleri hariç diğer Türk ve Rumların yer değiştirmesi kararlaştırılmıştı.
- Yunanistan, özellikle İstanbul'da daha çok Rum bulundurmak istiyordu.
- Sorun, Milletler Cemiyeti ve Lahey Adalet Divanı'nda da çözümlenemedi.
- Yapılan antlaşma ile İstanbul Rumlarının ve Batı Trakya Türklerinin yerleşme tarihlerine bakılmaksızın yerlerinde kalmaları kabul edildi. Diğer yerlerdeki Türk ve Rumlar yer değiştirmesine karar verildi.

🎯 Kavratın Soru

Türkiye'de mümkün olduğunca fazla Rum nüfus bırakmak isteyen Yunanistan'ın amacı nedir?

(55)

ETKİNLİK -38

Türkiye'nin dış politikada yaşadığı olaylarla ülkeleri eşleştiriniz.

Musul meselesi

Yunanistan

Dış borçlar

Fransa

Nüfus mübadelesi

İngiltere

5-Montrö Boğazlar Sözleşmesi (20 Temmuz 1936)

- Lozan'da, Boğazlar sorunu Türkiye'nin aleyhine çözümlenmiş, tam egemenlik hakkı verilmemişti.
 - 1930'lu yıllarda Almanya'nın hızla silahlanması, İtalya'nın Habeşistan'ı işgali,
 - Japonya'nın Mançurya'ya saldırması karşısında Milletler Cemiyeti hiçbir şey yapamadı.
 - Bölge güvenliğini sağlaması için Rusya'nın karşı çıkmasına rağmen İngiltere ve Fransa'nın desteğiyle Türkiye'nin boğazlardaki hakimiyeti kabul edildi.
 - Boğazlar Komisyonu kaldırılarak yetkileri Türkiye'ye devredildi.
- Montrö Boğazlar Sözleşmesi ile Türkiye siyasi alanda büyük bir başarı kazandı. Bu sözleşme ile Türkiye, izlemiş olduğu barışçı politika ve diplomatik girişimler sonucunda boğazların egemenliğini elde etmiş oldu.

“

BİLGİ HOCA NOTU

Boğazlar Sorunu, Misakı Milli'ye uygun bir şekilde çözüme kavuşturulmuştur.

”

ETKİNLİK -39

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri uygun bilgilerle tamamlayınız.

- Türkiye konumu ile dünya politikasında önemli bir yere sahiptir.
- Türkiye Boğazlar konusundaki kısıtlamaları 1936 yılında imzalandığı ile kaldırmıştır.
- Montrö Boğazlar Sözleşmesi'nde yalnızca gemilerine tam geçiş serbestliği tanınmıştır.
- Montrö Boğazlar Sözleşmesi ile Türkiye boğazlarda sağlamıştır.
- Boğazların Türkiye'ye bırakılmasında gibi ülkelerin saldırgan tutumu etkili olmuştur.

6-Türkiye'nin Milletler Cemiyeti'ne Katılması (18 Temmuz 1932)

- Milletler Cemiyeti, I. Dünya Savaşı'nın galip devletleri tarafından kurulmuştu.
- Cemiyetin takip ettiği tarafsız tutumdan en fazla rahatsız olan devletlerden biri de Türkiye idi. Özellikle Musul sorusunda Cemiyetin takip ettiği İngiliz yanlısı politika, Türkiye'yi fazlasıyla rahatsız etti.
- Bu nedenle Türkiye uzun süre Cemiyete mesafeli durdu ve üyelik başvurusunda bulunmadı.
- Türkiye, 1932 yılında dünya barışına verdiği önemi göstermek ve yurttaki sulh, cihanda sulh ilkesini gerçekleştirmek amacıyla Milletler Cemiyeti'ne üye oldu.

⊙ Kavratan Soru

Türkiye'nin Milletler Cemiyeti'ne üye olması, Türk dış politikasının hangi ilkesiyle ilgilidir?

.....

.....

..... (56)

7-Balkan Antantı (9 Şubat 1934)

- Avrupa'da devam etmekte olan silahlanma yarışı ve Almanya ile İtalya'nın yayılcı politikaları Balkanları ve Orta Doğu'yu tehdit etmekteydi.
- Bu gelişmeler karşısında Milletler Cemiyeti kuruluş amacına uygun olarak devletlerarası anlaşmazlıkları çözmede etkisiz kalmıştır.
- Bu antlaşmayla Balkan ülkeleri karşılıklı olarak sınırlarını güvence altına almayı ve çıkabilecek tehlikeleri birlikte önlemeyi amaçlamışlardır.
- Bunun üzerine Türkiye, Yunanistan, Romanya ve Yugoslavya Atina'da bir araya gelerek aralarında Balkan Antantı'nı imzaladı.

Bulgaristan Balkanlardaki emellerinden dolayı ittifaka katılmamıştır.

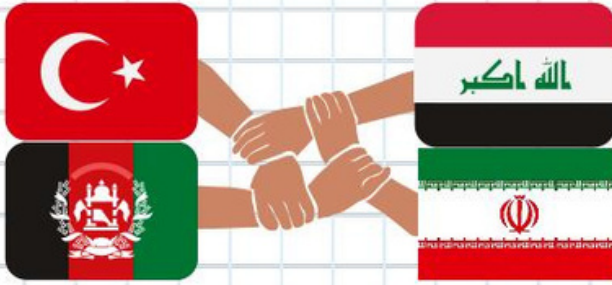
🎯 Kavratan Soru

Bölgesel barış ve dünya barışı arasındaki fark nedir? Açıklayınız

(57)

8-Sadabat Paktı (8 Temmuz 1937)

- 1935 yılında İtalya'nın Habeşistan'a saldırması, Akdeniz ve Ortadoğu güvenliğinin tehlikeye düşmesine neden olmuştur.
- Bu yüzden Balkan Antantı'na benzer bir antlaşmanın Orta Doğu'da da gerçekleştirilmesi için faaliyetlere başlanmıştır. Türkiye, İran, Irak ve Afganistan arasında Sadabat Paktı imzalanmıştır.

Suriye Ortadoğu'daki emellerinden dolayı ittifaka katılmamıştır.

“ BİLGİ HOCA NOTU

Sadabat Paktı ile doğu sınırimız, Balkan Antantı ile batı sınırimız II. Dünya Savaşı öncesi güvence altına alındı. Bu antlaşmalar Türkiye'nin “Yurtta barış cihanda barış.” ilkesi dahilinde hareket ettiğini gösterir.

”

🎯 Kavratan Soru

Türkiye'nin doğu ve batı sınırını güvence altına almak istemesinin nedenini açıklayınız?

(58)

1921

TBMM ile Fransa arasında imzalanan Ankara Antlaşması'na göre Hatay, Fransa mandası altındaki Suriye sınırları içinde kalmıştı.

1921

Fransa, Avrupa'da yaşanan Alman tehlikesi üzerine 1936'da Suriye'deki manda yönetimine son verdi ve Hatay'ı Suriye'ye bıraktı.

HATAY İLİ HARİTASI

R.SAYGILI 2013

1938

Suriye'nin Hatay'ın iç işlerine karışması üzerine Türkiye sınıra asker gönderdi. Bir anayasa hazırlanarak seçimler yapıldı ve Bağımsız Hatay Devleti kuruldu.

1936

Türkiye, Fransa'nın bu kararına karşı çıktı. Sorunu Milletler Cemiyeti'ne taşıdı. Alınan karar sonrası Hatay'ın iç işlerinde bağımsız, dış işlerinde Suriye'ye bağlı olmasına karar verdi.

🎯 Kavratın Soru

Hatay'ın bağımsız devlet olurken kullandığı bayrağı inceleyiniz. Verdiği mesajı açıklayınız?

(56)

“

BİLGİ HOCA NOTU

Hatay Misak-ı Milli kararlarına uygun çözülmüş ve Türkiye'ye katılan son toprak olmuştur.

”

📖 ETKİNLİK -40

Aşağıda verilen olayları krolojik olarak sıralayınız.

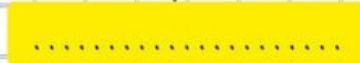
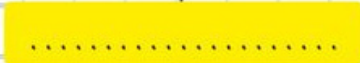
Balkan Antantı

Milletler Cemiyetine Üyelik

Montrö Boğazlar Sözleşmesi

Hatay'ın Anavatanına Katılması

Musul Meselesi

ETKİNLİK -41

Aşağıdaki cümleler doğru ise başına (D) yanlış ise (Y) koyunuz.

- 1- Türkiye, Yunanistan, Romanya ve Yugoslavya bir araya gelerek aralarında Balkan Antantı'nı imzalandılar. (.....)
- 2- Sadabat Paktı ile doğu sınırlarımızın güvenliği sağlanmıştır. (.....)
- 3- Hatay sorunu, Atatürk'ün sağlığında çözüme kavuşturulmuştur. (.....)
- 4- "Nüfus Mübadelesi" Türkiye ile Yunanistan arasında gerilime neden olmuştur. (.....)
- 5- Atatürk'ün dış politikada izlediği siyasetin temelini ırkçılık oluşturmuştur. (.....)
- 6- Atatürkçü düşüncede, milli dış politikanın başlıca öğelerinden biri de, yapıcı ve barışçı davranmaktır. (.....)
- 7- Türkiye'nin Milletler Cemiyetine Üye olması barışçı bir politika izlediğini gösterir. (.....)
- 8- Türkiye İran ile Musul meselesini yaşamıştır. (.....)
- 9- İran Irak ve Afganistan ile yapılan Sadabat Paktı ile ülkemiz doğu sınırlarının güvenliğini sağlamıştır. (.....)
- 10- Türkiye bölgesel barışı sağlamak için önemli adımlar atmıştır. (.....)

ETKİNLİK -42

Aşağıda verilen konu başlıklarını ilgili açıklama ile eşleştiriniz.

1	Milletler Cemiyeti	a	Doğu sınırlarımızı güvenlik altına aldığımız anlaşma
2	Nüfus Mübadelesi	b	Batı sınırlarımızı güvenlik altına aldığımız anlaşma
3	Sadabat Paktı	c	Yunanistan'ın daha çok Rum'u İstanbul'da bırakmak için yarattığı sorun
4	Hatay	d	Misak- Milli'den taviz verdiğimiz mesele
5	Balkan Antantı	e	Dünya barışına katkı sağlamak için katıldığımız kuruluş
6	Lozan Barış Anlaşması	f	Musul meselesinde sıkıntı yaşadığımız ülke
7	İngiltere	g	Misak- Milliye uygun olarak çözülen mesele

1- 2- 3- 4- 5- 6- 7-